

Όταν ο πόνος γίνεται δημιουργία

ΕΝΑ ΔΕΙΛΙΝΟ ΜΕ ΤΗΝ ANN ΦΙΛΙΠ

[Τη σύζυγο του αλυσμόνητου Ζεράρ Φιλίπ]

Ένα μικρό βιβλιαράκι μάς έφερε σ' έπαφή με την Άν Φιλίπ πολύ πριν από την προσωπική γνωριμία μαζί της. Ένα μικρό βιβλιαράκι, που ο τίτλος του τ'ά λέει όλα: «Όσο κρατάει ένας στεναχμός». Όλος ο πόνος, όλη η μενιχρία της ύστερα από το θάνατο του αγαπημένου, μεταφρασμένα σε λέξεις και φράσεις περνούν μέσα από τις σελίδες αυτού του βιβλίου.

Όσοι είδαν έστω και μία ταινία του Ζεράρ Φιλίπ, δεν μπορούν εύκολα να ξεχάσουν εκείνο τον ψηλό νευρωτικό νέο με τὸ τέλειο

Η ANN ΦΙΛΙΠ

πρόσωπο και τὰ πυκνά ξανθά μαλιά. Εμείς εδώ στην Κύπρο δεν είχαμε την τύχη να δούμε πολλά έργα του, άλλωστε ελάχιστες είναι οι Γαλλικές ταινίες που μ'ας έρχονται. Όστόσο από τις εφημερίδες και τὰ περιοδικά παρακολουθούσαμε τις επιτυχίες του, τόσο στο θέατρο όσο και στον κινηματογράφο. Τὸν χαιρόμαστε ἀκόμη για τὴν τόσο θαρραλέα, προοδευτική τοποθέτηση του, για τὸν ἀφιλοκερδῆ τρόπο πὸν πρόσφερε τὴν Τέχνη του στὴν ὑπηρεσία τοῦ κοινού, στὸ Λαϊκὸ Θέατρο τοῦ Παρισιού.

Όταν ἡ φοβερὴ ἀρρώστεια ἤρθε και τὸν πῆρε πάνω στὴν ἀγθιση του, νεαν, ὠραίο, διάσημο, ἀγαπημένο, τὸν θρήνησε ὅλος ὁ κόσμος. Ἀθόρυβα, σεμνά και μὲ ἀξιοπρέπεια τὸν θρήνησε κι' ἡ γυναίκα του, ὡπως ἀθόρυβα, σεμνά εἶχε ζή-

σει ὅλη τὴ ζωὴ της στὸ πλάι του. Κι' ὕστερα ἀπὸ λίγο καιρὸ ἕνα βιβλίο ἤρθε να σφραγίσει μὴ ὀλόκληρη εὐτυχισμένη ζωὴ πὸν ἔσθρσε.

Τὸ δράμα τῆς Ἄνν Φιλίπ δὲν εἶναι ἀπλῶς τὸ δράμα τῆς γυναίκας πὸν χάνει πρόωρα τὸν ἀντρα της. Εἶναι τὸ δράμα ἐκείνου πὸν «ξέρει» και πὸν εἶναι ὑποχρεωμένος να προσποιεῖται μπροστὰ στὸν ἀγαπημένο ἀρρωστο. Κάθε τῆς χαμόγελο, κάθε τῆς κίνηση ἦταν κι' ἕνα φέμα. Ἡ εὐδιαθεσία, ἡ χαρούμενη ὄψη, ἡ αἰσιοδοξία τῆς ἦταν ὅλα φαινομενικά. Τὴν ἴδια στιγμή μέσα τῆς βαθειὰ πῆραζε, ξέροντας... Μὲ μὴ συγκίνηση μοναδικὴ περιγράφει στὸ βιβλίο τῆς ὅλες ἐκείνες τῆς δραματικές στιγμές. Τῆ μέρα πὸν ὁ Ζεράρ, καθελώθηκε στὸ κρεβάτι ἀπὸ τὴν φοβερὴ ἀρρώστεια. Τὴν ὥρα πὸν αὐτὴ ἔμαθε πὸς τόσο σύντομα θὰ τὸν ἔχανε για πάντα ἀπὸ κοντὰ της. Τῆς ἄλλες, τῆς τελευταῖες στιγμές, πὸν τρελλὴ ἀπὸ τὸν πόνο προσπαθούσε να κρατήσει ὅσο τὸ δυνατό πὸν πολλές ἀναμνήσεις τοῦ ἀσπῆμένου της. Μὴ κίνηση του, ἕνα χᾶδι, ἕνα χὰ ὄγελο. Κι' ὕστερα τὸ τέλος, ἡ μοναξιά, ἡ ἀπόγνωση.

Τὸ παλιὸ σπίτι στὴ συνοικία Σαιν - Ζερμίν - Ντὲ - Πρὸί μοιάζει με τῆς χιλιάδες σπίτια τοῦ Παρισιού. Ἡ παλιά, ξύλινη σκάλα δογγὰ στὸ πέρασμά μας. Ἡ Ἄνν Φιλίπ θὰ μᾶς δεχθεῖ, ὡπως μᾶς ὑποσχέθηκε στὸ τηλέφωνο για λίγη ὥρα στὸ σπίτι της.

—Μὴ φιλικὴ κουβέντα, τίποτ' ἄλλο, μὴ κι' εἰσάστε ἀπὸ τὴν Κύπρο... Κουράστηκα τόσο με τῆς συνεντεύξεις και τοὺς δημοσιογράφους.

Κτυπώντας τὸ κουδούνι ἀναρωτιόμαστε με τί να μιλάει ἀραγε αὐτὴ ἡ μοναδικὴ γυναίκα τῆς ζωῆς τοῦ Ζεράρ Φιλίπ, τοῦ ἑνσαρκωτῆ τοῦ ἰδανικοῦ ἑραστῆ τῆς ὀθόνης. Ὅταν βρεθῆκαμε μπροστὰ της, μπροστὰ στὸ ἄπλο, γλυκὸ πρόσωπο με τὰ κοντὰ μαλιά ὅλα ἤρθαν μὸνα τοὺς. Ἡ Ἄνν Φιλίπ κατόρθωσε να στήσῃ τὴ φωνὴ της και χωρὶς Ἐκείνον, μ' ὅλο πὸν ἡ παρουσία του ἦταν διάχυτη παντοῦ. Βιβλία, πωτὰ βιβλία... Αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη μας ἐντύπωση ὡπως μπαίνουμε στὸ μεγάλο λι-

ΤΗΣ ΚΑΣ ΕΛΛΗΣ ΠΑΙΟΝΙΔΟΥ

βικ ροῦμ. Κυρίως γαλλικά, και κυρίως βιβλία πὸν ἀφοροῦν τὸ θέατρο. Σὲ μὴ γωνία ἕνα γραμμόφωνο με δίσκους κλασσικῆς μουσικῆς. Στὸν τοῖχο μερικά κάδρα, κυρίως σκίτσα, ἀσπρόμαυρα. Ἐνα ἔσοτό και μὴ ὄλο διάκριση.

«Ἄν ξέρω τί να σᾶς κεράσω» λέει και σφίγγει μπροστὰ τὰ χέρια της με μὴ ἀπλότητα παιδιού. Φέρνει ποτὰ, τὰ βάζει στὸ χαμηλὸ τραπέζακι μπροστὰ μας. Ἄθελα παρακολουθοῦμε τὰ λεπτὰ ἤρεμα χέρια, τῆς κινήσεις... Ἐτσι περιποιόνταν κι' ἐκείνον τῆς μέρες τῆς

Ο ΖΕΡΑΡ ΦΙΛΙΠ

ἀρρώστειας... «Ὡ ἡ Ἑλλάδα...», τὰ μάτια της γεμίζουν φῶς. ἘΠόσο τὴν ἀγαπῆσαμε. Πῆγαμε μερικές φορές με τὸ θῆζσο, τὴ γυρίσαμε ὄλη. Μοναδικὴ μου ἐπιθυμία να τὴν ξαναδῶ, με τὰ παιδιὰ μαζί. Θέλω να μεγαλώσουν ἀντλώντας ὁμορφιά ἀπὸ τὴν ἱστορία της».

Τὰ λίγα ἀγγλικά της ἔχουν τὴν χαριτωμένη γαλλικὴ προφορά. Τὸ βλέμμα μας πετᾶει τριγύρω. Ἐσως μὴ φωτογραφία, κάτι πὸν να προδίδει ἐκείνον. Μὰ ὄχι, τίποτα. Εἶναι πολὺ ἀκριβὸς για να τὸν ἀφήσει ὄργανο τῆς ψυχρῆς περιέργειας τοῦ κάθε ἐπισκέπτη. Ἐσως στὸ ὑποδωμάτιο, στὸ κομοδίνο, πλάι στὸ κρεβάτι...

Λές και κατάλαβε τῆς σκέψεις μας, ξαφνικά γίνεται σιωπηλή.

—Διαβάσαμε τὸ βιβλίο σας, πολὺ μᾶς συγκίνησε!

Μὴ λάμψη στὰ μάτια, ἡ χαρὰ τοῦ δημιουργοῦ.

—Μεταφράσθηκε στὰ ἑλληνικά; Δὲν τῶξερα. Προσπάθησα να ἐκπληρώσω ἕνα χρέος μ' αὐτὸ τὸ βιβλίο. Ἐνα χρέος σ' ἐκείνους πὸν τὸν ἀγάπησαν. (Τὰ μάτια ὑγραίνουν για μὴ τὴν δᾶ στιγμή μου). Ὅστερα πάλι συνέχεται. Ἐχει πολὺ μεγάλη ἐπιτυχία, ἰδίως μέσα στὴ Γαλλία.

Ἄπὸ σεμνότητα δὲν λέει πὸς τὸ βιβλίο αὐτὸ βραβεύθηκε.

Ποιὰ εἶναι τὰ σχέδια σας για τὸ μέλλον; Δὲν γράφετε τίποτα; Ἡ κουβέντα δείχνει να τὴ ζωντανεύει.

—Ὄ, ναί, ἐτοιμάζω μὴ συλλογὴ ἀπὸ διηγήματα. Μᾶς λείπουν ἀκόμη ἕνα - δυὸ. Θέμα μου ἡ ἀπλὴ καθημερινὴ ζωὴ τοῦ ἀπλοῦ ἀνθρώπου.

Ὅπως καθόμαστε, ἀπορροφημένοι ἀπὸ τὴν κουβέντα, στ' αὐτὰ μᾶς φθάνουν βουητὰ ἀπὸ φωνές. Ἡ Ἄνν τρέχει στὸ παράθυρο. Μαζί της κι' ἐμεῖς. Μᾶς ἔσγηγά.

—Εἶναι οἱ φοιτητές. Τελειώσαν τῆς εξετάσεις και κάνουν διαδηλώσεις για να δείξουν, ὅτι εἶναι ἐλεύθεροι πιά. Ἄπὸ τὸ ἕνα λεπτὸ στὸ ἄλλο ὁ δρόμος γεμίζει με νέους και νέες. Περπατοῦν γρήγορα και φωνάζουν διάφορα συνθήματα.

Τὸ βλέμμα τῆς Ἄνν ψάχνει στὸ δρόμο.

—Ἀνησυχῶ για τὰ παιδιὰ, εἶναι ὥρα πὸν σχολᾶνε.

Ὅστερα τὰ βλέπει και τὰ δυὸ νᾶρχονται. Ἡσυχάζει. Ἡ ὁμοιότητα με τὸν πατέρα τους μᾶς κάνει ν' ἀνατριχιάσουμε. Ὁ γιός, καμὴ δεκαπενταριά χρονῶν, ἔχει τῆς ἴδιες ἀκριβὲς κινήσεις, τὸ ψηλὸ λιγνὸ ὄλο κίνηση κορμί. Ἡ μικρὴ, ἡ Ἄνν Μαρί ἔχει ὀλοῖδιο τὸ λεπτὸ προφίλ του. Ὁ γιός ἀναλαμβάνει δουλιές τοῦ σπιτιού. Πάει για φῶνια, ἡ μικρὴ καθεται κοντὰ μας, ἄν γατοῦλα. Μὴ μελλοντικὴ καλλονὴ.

Ἡ Ἄνν μιλά, μιλά και τὸ σπῆτι γεμίζει ἀπὸ τὴν ἀκτινοβολία της. Τὴν τραβᾶ τὸ γράψιμο, ἔχει κλῆση ἀπὸ παιδί. Ὅστερα αὐτὸ εἶναι τῶρα τὸ διοποριστικὸ τῆς ἐπάγγελο.

Ὅπως μιλά, ὁ ἥλιος κατεβαίνει, πάει πρὸς τὴ δύση του τὰ δειλινὰ τοῦ Παρισιού ὅταν δὲν βρέχει εἶναι μαγεῖα.

Ὅρα να φεύγουμε. Ἡ Ἄνν πρέπει να περιποιηθεῖ τὰ παιδιὰ τῆς.

—Ἐλάτε στὴν Κύπρο, ἐσεῖς και τὰ παιδιὰ. Θὰ ὀητε, θὰ σᾶς ἀρέσει...

—Ὄ, θὰ τῶθελα τόσο... Τὸ θέλαμε πάντα... Ἐσως, στὸ μέλλον. Παρακολουθοῦμε ὅσα γίνονται ἐκεῖ, τοὺς ἀγῶνες σας...

Σηκωνόμαστε. Ὅλοἱ εἴμαστε συγκινημένοι. Κανείς δὲν τὸ δείχνει. Τὰ ὀκτῶ χρόνια τῆς ἀπουσίας του εἶναι ἀκόμη τόσο λίγα...

Τὸ νιώθουμε πὸς ἔστω κι' ἄν δὲν μιλήσαμε για κείνον, ὅλη ἡ κουβέντα με τὴν Ἄνν ἦταν σὰν ἕνα μνημόσυνο σεμνὸ, χωρὶς πολλὰ λόγια.

Τῶρα κατηγοροῦμε πρὸς τὸ κέντρο τοῦ Παρισιού. Τὸ κεφάλι μας εἶναι γεμάτο σκέψεις. Μπαίνουμε ἄθελα μᾶς μέσα στὸ πλήθος τῶν φοιτητῶν.

Ἡ ζωὴ σφᾶζει τριγύρω μας. Τὰ ὑπαίθρια καφέ τοῦ Παρισιού με τῆς πολὺχρωμες τέντες εἶναι κατὰμεστα. Στους δρόμους τριγυροῦν οἱ τουρίστες με τῆς φωτογραφικὲς στὸ χέρι. Μὴ νεαρὴ Ἄμερικανίδα φοιτήτρια πωτὰ ἄφμερίδες, ἔτσι για τὸ ἔξοδο τοῦ ταξιδιού. Για να δει τὸ Παρίσι!

Ὁ κόσμος, οἱ διτρίνες, μᾶς ἀπορροφῶν. Ὁ ἄνθρωπος εὐκολα παρσάυεται, εὐκολα ξεχνᾶ. Πιὸ ὕπερα δῶμα, ὅταν τὸ μυαλὸ θὰ κατασταλάζει, ὅταν οἱ σκέψεις θὰ τοποθετηθοῦν ἡ μὴ πλάι στὴν ἄλλη, ἡ πὸ ὁμορφὴ ἀνάμνηση, δεμένη με τὰ δειλινὰ τοῦ Παρισιού θᾶναι ἡ μορφή τῆς Ἄνν Φιλίπ.

Τῆς γλυκαίος και δυνατῆς μαζί γυναίκα, πὸν ὁ πόνος δὲν τὴ λᾶνει μὴ ἀντίθετα τὴν ἔκανε να βρεῖ τὸν δρόμο της. Νὰ δημιουργήσει.